

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituțiuni și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

P. S. S. Dr. GRIGORIE COMȘA EPISCOPUL ARADULUI — vorbește gazetei noastre „Zarandul“

P. S. S. Dr. Grigorie Comșa, Episcopul Aradului, o figură proeminentă în viața bisericească și culturală de azi a Ardealului, un neobosit apostol, odată cu arhierestile bine-binecuvântări, cu cari ne-a hărăzit, prețuindu-ne munca ce o depunem, — ca rândușele nici de lumină culturală, — prin condeiele noastre, în gazeta „Zarandul“, ce o conducem, a bine voit să răspundă și să încuviințeze publicarea în coloanele gazetei noastre a interviului solicitat de reporterul nostru P. S. S. cu ocazia vizitei canonice ce a făcut-o în comuna Căzănești jud. Hunedoara.

I.

Micile publicații au rost în viața noastră culturală? Cât și în ce mod pot aduce un real folos?
(Desigur e vorba de gazetele provinciale).

„Micile publicații au mare rost în viața noastră culturală, pentru că întâi de toate cultura nu este bine să fie monopolizată. Cultura nu pornește de la un singur centru și ca să răspândești cultura nu ești legat de un singur loc. Nu trebuie să locuiești într'un singur oraș ca să lupți împotriva egoismului. Ca să înveți pe cineva a-și înfrâna mânia, pisma, a fi cum ănit în judecata sa, a fi bun cetățian, a-și cunoaște bine trecutul țării, a cunoaște

cele mai bune metode de lucrare a pământului, nu e nevoie să te legi numai de un oraș central.

Ați văzut vreodată că numai râurile mari să fie de folos? Este adevărat că numai râurile mari pot purta corăbii, dar și pârâiașele de munte fecundează câmpiile și luncile pe unde trec. Așa și gazetele de provincie aduc mari foloase, căci aduc știri locale, despre fapte și oameni, cu amănunte, cari nu se trec în publicațiile mari. O foaie provincială cunoaște mai bine pe oameni și împrejurările și dacă ea nu are în vedere câștig material, va fi de mare folos pentru apărarea spiritului național și moralitatea publică.

A face apostolat cultural înseamnă a exercita dragostea față de aproapele prin cultură, a-l face și pe el partaș bunurilor culturale, ori contactul zilnic cu cei mai apropiați, cunoașterea lor, te îndreptățește să le dai o hrană sufletească.

Și mai este ceva. Ori cât de mult s'ar difuza cultura prin ziare, cotidiene, reviste din centrele țării, ori câtă putere de muncă au conducătorii din centrele culturale, forțele lor nu dispensiază de la activarea altor forțe. Un ziar local poate fi un element prețios de transmisiune și infuzie în conștiința poporului a ideilor morale și intelectuale. Un ziar local poate fi o tribună a nevoilor satelor. E păcat de Dumnezeu că se cheltuiesc zeci și zeci de milioane cu propaganda politică în același timp când din cauza drumurilor rele nu te poți apropia de unele sate.

Un ziar local poate arăta neajunsurile, stările sanitare, administrative, culturale și morale ale fiecărui sat, arătând căile de îndreptare.

Eu nu cred ca un ziar de provincie să fie o miniatură a unui ziar din capitală, cu știri de totfelul din toată țara și mai ales politice, pentru că să fim drepti, numărul de voturi ale unui sau altui partid politic nu prea influențiază cultura satelor. Eu cred că cea mai mare misiune are un ziar local, dacă să ocupe de sufletul neamului, ca el să fie în continuarea tradiției.

Dar aici intrăm în problema pusă la întrebarea a doua”.

II.

În ce privește cultura dela sate (țară) este ea pe cale bună, în prosperare sau stagnează? (Întrebarea este în legătură cu vizitele canonice ce P. S. Voastră fără oboseală le îndepliniți, în cele mai sumbre cătune a Eparhiei P. S. Voastră).

„Eu am informație că poporul de la sate citește mai ales partea agricolă a unui ziar local. Unele ziare au și o rubrică religioasă și aceasta este o operă bună. Pentru cultura de la sate nu se face destul. Muncesc învățătorii în cercuri culturale, muncesc preoții prin casele culturale, dar aceasta nu ajunge, având absolută nevoie de ordine în munca culturală.

Fiecare sat trebuie culturalizat prin o acțiune sistematică, bine definită. Nu ajunge (Continuare în pagina 6-a).

Problema localismului economic

Cercetători meticuloși ai crizei economice, fie economiști de specialitate, fie diletanți ocazionali, au căutat să desnoade nodul gordian al impasului mondial prin fel și fel de paliative, prin variate inovații și formule atot lecuitoare. De câteva timp însă — și aceasta, mai ales datorită planurilor cinguenale sovietice și al revoluției Roosevelt — toată complexitatea acestor rețete economice s'au concretizat în două formule antagoniste, de la victoria uneia sau alteia, atârând rezolvirea crizei economice.

Aceste două formule sunt: economia dirijată — adică refacerea economică după un anumit plan perfectat până la amănunte și realizat — cu mijloace dictatoriale — de către o singură conducere și pe de altă parte liberalismul economic, care încredințează legilor naturale economice, vindecarea maladiilor economice prin mijloacele firește ale liber-schimbului și a concurenței loiale.

Nu suntem noi în măsură să ne pronunțăm pentru una sau alta dintre aceste formule, atât timp cât ele sunt în stadiul experienței și ne lipsește cadrul perspectivă al timpului, care să ne puie rezultatele în adevărata lor lumină. — Luxul de argumente cu care fiecare dintre adepții acestor principii caută să dovedească temeinicia și potențialitatea formulei pentru care luptă, ne dovedește un singur lucru și anume: că efectele acestor principii nu pot fi universale și că sunt atâtea imponderabile economice, climaterice, sociale și biologice, cari împart țări sau părți din teritoriul unei țări între economia dirijată și liberalismul integral.

Pentru noi și pentru acest ținut, care își are problemele ei specifice, nici economia dirijată printr'un comisar guvernial cum au vrut democrații național-țărăniști și nici liberalismul concurenței naturale nu vor putea aduce propășirea

economică. De acest adevăr se pare că e convins și Dl. ing. și director general al Societății „Mica“ I. Giurgurtu, care, deși în revista D-sale „Libertatea“ e adeptul liberalismului integral, a simțit nevoia ca în ce privește acest ținut — cu care s'a identificat complet — să facă ceia ce numește francezul: „corriger la fortune“.

Și iată de ce — credem noi — că a fost necesar acest lucru. Intervenționismul Statului — fie prin comisar special, fie prin legi, crează mijloace de câștig artificiale, care țin atât cât durează ajutoarele și depind de istețimea factorului intervenționist. De îndată ce ajutorul lipsește sau conducătorul nu e priceput, situația economică a întregului ținut va rămânea precară, ca și în trecut.

Mijloacele de remediere trebuie să vină chiar din posibilitățile de producere ale ținutului însuși. Creare de noi mijloace de câștig prin pomicultură, sericicultură, avicultură etc., industrii casnice țesătorii, etc., educarea și dirijarea copiilor spre meserii — ce edificatoare în această privință a fost expoziția școlii de ucenici, pe care o chinezerie birocratică o împiedică să devie, ceiace trebuie să fie: o școală elementară de meserii — sunt numai primele jalonări pentru educarea populației, ca prin mijloace proprii și cu ceiace îi pune la îndemână un sol ingrat și un sub sol bogat să parvie la o situație economică mai bună.

În privința aceasta rolul societății „Mica“ e imens și ne bucură faptul că înțelegerea realității crude s'a făcut în afară de imperatiile unor principii fixe, ca numai din studierea atentă a problemei locale. E o imixtiune a principiilor localismului educativ în materie de economie, imixtiune, care dovedești din partea inițiatorului o adâncă cunoaștere a problemelor generale, care agită timpurile actuale. Marcel Olinescu.

UN INCEPUT...!

Eram obișnuiți de mult cu pasivitatea reprezentanților ținutului nostru — în sfatul țării.

Problemele economice-financiare, culturale, etc., ce s'ar fi putut pune pentru a putea salva cât de cât din ghiarele miseriei, analfabetismului, sifilisului, și a celorlalte plăgi sociale ce bântuie din plin la noi, — îi lăsaui reci, impasibili.

Deaceia salutăm cu bucurie primul început — de apărarea a intereselor noastre în Casa deputaților — a tânărului medic dr. Tisu, deputatul Zarandului. Dăm mai jos vorbirea d. Tisu, după note Stenografiate, fără nici un concentrariu.

D. I. I. Pillat, vice-președinte: Domnul deputat Tisu are cuvântul.

D. dr. Cornel Tisu: Domnule președinte, domnilor deputați, până la anul 1930 organizarea noastră sanitară era legiferată prin legea din 1910 căreia i s'a adus în decursul anilor următori și în special în 1926 modificări care o adoptau nouilor condiții și stări sanitare ale țării cari natural au evoluat în decursul timpurilor.

În 1930 sub guvernarea național-țărănistă legiuitorul de atunci a găsi nemerit să modifice vechea lege de organizare sanitară sub motivul că această lege nu mai coresponde condițiilor de viață a țării întregite și nici evoluții cunoștințelor și dezvoltării din ultimii ani, în materie de sănătate publică.

La această dată având și o reformă administrativă cunoscută raportorul motivează necesitatea legii printr'o colatorare într'o mai largă măsură cu autoritățile administrative locale la grija sarcinei sănătății publice.

Prin acest proiect se caută trecerea treptată în grija administrației locale a tuturor instituțiilor sanitare și de ocrotire de interes local.

Prin acest proiect se creia o nouă categorie de medici numiți igienisti cari urmau să conducă plășile sanitare iar asistența medicală propriu zisă era lăsată în sarcina medicilor așa ziși comunali cari trebuiau măriți ca număr.

3. Deasemenea acest proiect suprimă concursul ca normă de recrutarea personalului medical.

Din timpul anunțării acestui proiect de lege corpul medical prin reprezentanții săi legali; „Asociația Medicilor“, a protestat contra anumitor inovațiuni cari s'au încercat a se introduce în proiectul acesta, contra suprimării concursurilor la medici, contra despărțirii medicinei preventive de cea curativă prin introducerea și înființarea medicului igienist, contra lăsării în grija administrației locale grija așezămintelor noastre spitalicești și medicale din cuprinsul țării noastre.

Cu toată această luptă, cu toată critica ce s'a adus proiectului prin presă, căci în Parlament din cei vreo 10 oratori foarte puțini au căutat să arate deficiențele proiectului, legea s'a votat și a intrat în aplicare.

Cum era și natural această lege nu a putut fi aplicată și nu a putut fi operantă în multe din capitolele ei.

Comunele și județele cu venituri din ce în ce mai reduse, nu au primit și sarcina spitalelor noastre, precum și a întregului nostru serviciu medical. Medicul igienist, frumos conceput de legiuitor, nu a putut fi tradus în fapt și ne-am mulțumit la înființarea de plăși model, a căror utilitate și explicație de existență o vom constata în viitor.

Totuși, s'a reușit ceva, anume: plasarea câtorva medici, cari căzuseră la concursul dat după legea anterioară, pe cari, prin actuala lege, îi definitivau în posturile pe cari le ocupau. Am reuși. să verificăm și să proclamăm ca singură de recrutare a personalului medical, a biletului de vizită, dat de cutare persoană influentă. În această perioadă s'au strecurat în deciziile ministerului de Sănătate persoane care nu aveau alte merite profesionale decât bunăvoința unor articole din lege, care formau dispozițiile tranzitorii ale acestei legiuri și prin care se treceau în sarcina acestei biete țări, care era obligată să suporte această nedreptate. Desigur, partea a doua de dispoziții transitorii a interesat mult mai mult de cât legea însăși, căci numai astfel ne putem explica năvala atâtor medici străini, minoritari, cari s'au numit în centre curat românești, în special în anul 1931. Dacă doriți, vă dau nume precise.

D. Iosif Viller: Vasăzică sunteți de părere că oriunde se numește un medic, el trebuie să cunoască limba poporului?

D. dr. Cornel Tisu: Natural.

D. Iosif Viller: Atunci, vă rog să anulați acele numiri de medici, care nu știu de loc ungurește.

D. dr. N. Hasnaș: Domnule Willer, să mai învețe și ungerii românește.

D. Iosif Viller: Dacă aceasta este mentalitatea, vă rog să nu mai reproșați trecutul.

D. dr. Cornel Tisu: Iată numele precise; Gyáry, Jevey, Loebe. Desigur că numai astfel ne explică și nepublicarea multor locuri care le avem libere și ne publicându-se, se completau cu numele celor ce figurau pe biletele de vizită.

Domnilor deputați, cât am fi dorit cu toții să constatăm și să fim de aceeași părere cu unul din oratorii legii din 1930, care spunea că proiectul este un fel de constituție sanitară, că el este singurul în Europa, care prezintă o unitate de vederi, etc. (pag. 3892, Nr. 7, din 1930), dar ironia soartei a făcut ca același partid să fie obligat să aducă modificări legii din Aprilie 1933, recunoscând prin expunerea de motive că anumite părți din lege nu au putut fi aplicate și că selecția personalului este mai nimerită prin concurs. Deasemenea aduce o modificare prin instituirea consiliului tehnic permanent.

Departa de mine bănuiala că aceste modificări nu ar fi fost bine intenționate. Dar un lucru este cert că acestea veneau prea târziu, că întraga pleiadă de favorizați au parvenit să fi prin lege stabiliți pe locurile lor.

Domnilor deputați, astăzi domnul ministru al sănătății aduce un proiect de lege care este bine venit, să corecteze parțial defectele și anumite capitole din legea modificatoare din 7 Aprilie 1933. Modificările pe care le preconizează se referă la consiliul general sanitar din legea din 1933, la recrutarea personalului și la înființarea eforiilor sanitare și de ocrotire.

Prin instituirea consiliului superior sanitar, care prin membri săi delegați în comisiunile de specialitate care sunt micșorate ca număr față de lege din 1933, va fi un prețios îndrumător și prin calibrul și calitatea membrilor săi o garanție mai mult pentru sănătatea publică.

Găsesc nimerit faptul înglobării și atașării și a comisiilor administrative și disciplinare față de acest consiliul superior; dând

astfel mai multă garanție și ridicând la o valoare morală mai mare hotărârile acestor comisii.

Am însă o mică nedumerire în omiterea din proiect a câtorva comisii, ca cea de boale sociale, asistență și puericultură. Probabil însă că au fost înglobate în cele enumerate [a-art. 1.

Partea cea mai importantă și mai neceasă, pentru care de altfel ne explicăm și urgența proiectului este recrutarea personalului. Proiectul pleacă dela premisa că prima etapă în activitatea sănătății publice este medicul de circumscripție. Este de altfel natural să fie așa și plecând dela acest principiu nu ne îndoim că vom ajunge la concluzii bune.

Selecționarea se face prin concurs, care se va ține la București

După prescripțiile legii din 1933 concursurile se țineau la cele trei facultăți de medicină. Anul acesta s'a dat prima oară acest concurs și rezultatele au fost următoarele: facultățile de medicină dela Cluj și Iași, au

(Continuare în pag. 6).

Patriotismul Japonez

Un mare orator japonez (Otojiro Kawacami) pentru celebritatea sa oratorică și, patriotică poporul îl purtă odată în Tokio în triumf.

El fu decorat și de țarul Rusiei Nicolae cu un ceas, în odobit cu briliante, pe care era gravat numele țarului.

Intr'o zi acel ceas dispăru. Nu peste mult timp, cum sta el îngândurat, se trezii cu un om că-i întinde un pachetel, în care era ciusul furat și un bilet pe care scria: „Nu-mi trebuie acest ceasornic, pe care e gravat numele dușmanului patriei mele“... Desigur Kawacami rămase uimit și se miră el însuși de patriotismul compatriotului său.

M. B.

Vizita canonică

P. S. S. D. Grigoriu Comșa, Episcopul Aradului, însoțit de dl. Păcățianu Cons. Ep., diaconul M. Macinic, protopop N. Bogdan al Hălmașului și subvizitorul șc. Târziu luni 25 Iunie a. c. au vizitat comuna Căzânești, jud. Hunedoara, parohie administrată de pâr. Giurgiu.

La orele 7 a. m. P. S. S. a intrat în comuna Vața de Jos unde i s'a făcut o primire frumoasă de către populația comunei, fiind beneventat de dl. N. Turucu Primpretorul Plasei „Avram Iancu“, care în cuvinte simțite și alese, relevă munca acestui înalt prelat al bisericii ortodoxe. P. S. S. ca un apostol adevărat și neobosit, călătorește din sat în sat, spre a ține făclia creștinismului aprinsă în sufletul poporului drept credincios. Dl. Primpretor aduce omagiul întregii populații, în numele Plasei.

P. S. S. Episcopul, răspunde poporului și dlui Primpretor, că nu a pregetat nici o clipă și nu va pregeta, precum nici nu a obosit și nu va obosi în viață, ca să se prezinte în mijlocul poporului, la care ține și pe care îl iubește din inimă și din suflet. Pe urmă dă binecuvântări arhieresti.

Convoiul a urmat pe P. S. S. până în comuna Căzânești, pe o vale adâncită în munții „Ponorului“, drum costisitor și obositor de 15 Km. (la nordul jud. Hunedoara).

În comună a fost primit cu mare alai de populație în frunte cu preoții și învățătorii din loc și jur. Învățătorul I. Tudor, într'o formă aleasă a urat bun sosul P. S. S. accentuând legătura ce necesită și trebuie să fie pururea între biserică și școală. Căci numai atunci vom avea consolidat sufletul acestei țări, când aceste instituții vor lucra mână în mână și vor actualiza ceia ce slujitorii lor propovăduesc.

P. S. S. adânc mișcat de cuvintele inv. I. Tudor răspunde: „Corabia acestei țări trebuie condusă la destine bune, cari numai

așa le vom ajunge, dacă muncim uniți toți, căci un singur exemplu vă aduc. Pe un păraiaș o luntre cât de mică ar fi, nu poate pluti. Pe când păraiașele unindu-se cât mai multe la un loc, formează râuri, acestea fluvi, și toate varsându-se în mare, formează o cantitate de apă, la suprafața căreia plutesc vapoare formidabile. De aceia iubitorilor fii sufletești, uniți-vă în cuget și simțiminte, ca să lucrați cu spor și să învingeți greutatea“. După o rugăciune înălțată la cer — la biserică — și după ce părintele Giurgiu preotul comunei ține o vorbire, în care face și o mică monografie a comunei și bisericii din Căzânești, biserică străveche, nefiind date de la clădirea ei, doar fiind zugrăvită în anul 1778, acum 156 ani. P. S. S. Grigorie ține poporului adunat o predică plină de sfaturi creștinești, îndrumând dreptcredincioșii pe calea binelui și mântuirii, calea ce duce la Isus.

După serviciul Divin, P. S. S. urmat a ieșit la „Isvorul“ pe un munte, unde în mijlocul suitei a luat masa sub umbra unui fag. P. S. S. simțindu-se bine în plină natură și locul atât de pitoresc inconjurat de păduri. Escursiunea a fost organizată de dl. Primpretor, ajutat de A. Coza secret. notariatului Vața de jos. La orele 3 p. m. P. S. S. a călătorit cu trenul spre Arad.

**

E de remarcat că acest înalt prelat e un neobosit călător din sat în sat. A vizitat până în prezent 386 comune din Eparhia P.S.S.

Vizitele acestea reinprospătează credința în sufletele poporului de sub archiereiasca P. S. S. păstorire. P. S. S. fiind cunoscut de popor și din multele broșuri creștinești îndreptate unele contra sectelor, bine documentate, popular redactate și scrise într'o limbă frumoasă. Preamărim activitatea acestui înalt prelat, care reprezintă o adevărată personalitate bisericească-

ION BLĂGAILĂ.

Jos politicianismul

Sunt cele două cuvinte ce icnesc ca un junghiu în sufletele celor cari, cu diplomele în mână, bat în zadar la ușile tuturor concursurilor, ca să se vadă întrecuți și chiar îndepărtați de oamenii tuturor partidelor, de recomandații „biletelor”, de rubedeniile deputaților sau de trepădușii tuturor alegerilor.

Sunt cele două cuvinte, ce-ți izbucnesc instinctiv din sufletul tău de bun român, când vezi că din interese meschine de partid se calcă orice prevederi legale, iar sub masca intereselor „naționale” sau „gospodărăști” se fac cele mai murdare afaceri.

Am căutat să fim la nivelul Occidentului, importând „Drepturile Omului” odată cu jobenul și cu ghetetele de lac, am adoptat Constituția belgiană la moravurile noastre bizantine, am dat votul universal și expropierea agrară înaintea altor popoare apusene, dar le-am compromis definitiv cu primele majoritare, cu urnele măsluite și cu improprierea tuturor rubedeniilor politice, până la al zecelea grad.

Am avut o pasiune sadică, să compromitem orice idee nobilă, orice inițiativă generoasă. Democrația românească n'a fost niciodată democrație. Iar dacă viitorul ne va rezerva un guvern fascist sau comunist, să fiți siguri, se vor găsi destui oameni, cari să le compromită cu acelaș elan, cu care s'au compromis și național-țărănișmul și guvernul tehnicienilor.

Ne lipsește o educație politică. Căci după câteva luni de întrebuințare a batistei

și a ciorapilor, oricine poate deveni un om „bine cunoscut”, dar poți afișa oricând și oriunde, idei din cele mai înaintate, nu vei isbuti să te identifice cu ele, dacă la contactul lor, n'ai avut și pedagogia necesară săți le poți asimila complet.

Trebue să ne dezbrăm de tot artificialul primejdios, cu cari politicianismul a incurcat toate ițele vieții noastre de Stat. Să îndreptăm toată lumea pe calea adevăratei democrații, care concepe progresul prin muncă și înaintarea prin merit. Să dirijăm energiile tineretului spre carte și muncă. Să canalizăm puteri, cari se irosesc în lupte sterile, spre realizări constructive. Să scoatem din sate, din școală și din biserică buruiana politicianistă. Să ne îndreptăm toate eforturile corpului și a minții spre o singură țintă: organizare solidă și cinstită a vieții noastre sociale în vederea realizărilor constructive prin merit, muncă și cinste.

Dar asta nu se poate atât timp cât caracteristica politicianistă ne paralizază toate eforturile și atât timp cât tineri și bătrâni, bărbați și femei nu au decât un singur gând: să parvie prin politică.

De aceea salutăm cu simpatie mișcarea pornită de Învățători precum și de alte persoane și grupuri neafiliate nici unui partid, de a despoliticianiza manifestările vieții noastre sociale.

Noi le dorim din suflet, ca mișcarea lor să prindă rădăcini cât mai adânci.

MARCEL OLINESCU.

Revoluția lui Horia Cloșca și Crișan

— Românii din Munții Abrudului —

ARMISTIȚIUL DELA TIBRU

Misiunea lui Molnar în Zarand. —
Intervenția Episcopilor români.

(Continuare)

de: Const. Tisu

Situația grea în care se afla comandantul general al Transilvaniei baronul Preisz, îl decise ca până la sosirea noilor ordine din Viena, se oprească măcar întinderea mai de parte a revoluției.

Cu misiunea aceasta, baronul Preisz însărcină pe vicecolonelul Schultz, care și trimise în munții Abrudului pe locotenentul Probst, ca se iasă în calea trupei care plecase asupra Castelului din Golda.

În ziua de 10 Noiembrie 1784 locotenentul Probst se și întâlnește cu trupa această, care avea în frunte pe Căpitanul Cloșca, — în așa numitul loc la Pârâul Turcului și în care discută mai multe chestiuni în privința revoluției.

Țăranii români văzând, că acest locotenent știa la perfecție limba română, îl cre-

zuseră un binevoitor al lor, din care cauză îi și spuseră toate plângerile, pe care le putem rezuma în următoarele trei puncte:

1. Se fie liber de iobăgie
2. Se fie militarizați
3. Se fie lăsați în libertate toți acei țărani cari au fost prinși în timpul acestei revolte, precum și acei condamnați și închisi în temnițele de Galda de jos.

Locotenentul Probst, raportă toate aceste vicecolonelului Schultz care în ziua de 12 Noiembrie și avu o întrevedere cu căpitanul Cloșca pe dealul comunei Tibru, unde se și încheie fatalul armistițiu de 8 zile. În baza acestui armistițiu vicecolonelul Schultz se obligă și promise țăranilor, că în decurs de 8 zile, — la intervenția sa — guvernul din Sibiu le va asculta și împlini toate plângerile lor,

cări după cum vedem erau foarte simple. Ei doar nu cereau altceva decât libertate și se fie militarizați.

Tratatul acesta ale armatei însă nu erau de loc sincere față de țărani români. — Intenția armatei de astă dată nu era acordarea de drepturi pe seama bietului iobag român, ci toată această ticăloasă politică tindea într'acolo ca să pună un zăgaz provizoriu la întinderea repede a revoluției; așa, că bietul român din anul 1784, prin credulitatea și sinceritatea sa, fu amar înșelat prin armistițiu delat Tibru.

În urma acestor tratări, și în baza acestui armistițiu, românii din munții Abrudului se împrăștiară pe casele și satele lor, așteptând cu nerăbdare ziua de 10 Noiembrie, când vice colonelul Schultz le promise, că le va aduce decizia guvernului din Sibiu relativ la plângerile lor.

Văzând guvernul Transilvănean, că această murdară apucătură reușise în munții Abrudului trimisă îndată în Zarand pe funcționarul Molnar Ioan din Sibiu, având aceeași misiune pe care o avusese vice colonelul Schultz.

Acest Ioan Molnar — român de origine, născut la anul 1749 în comuna Sadu de lângă Sibiu — se și prezintă în ziua de 16 Noiembrie 1784 în Brad, și imediat făcu cunoscut căpitanului Crișan, — care se afla cu trupa sa în Valea Bradului — sosirea sa, cerându-i o întrevedere. Căpitanul Crișan dispuse ca Molnar să se prezinte la el; și deja în aceea zi pe la orele 4 d. m. exmisul guvernului ajunsese în Valea Bradului, întâlnindu-se cu Crișan pe un deal din fața satului.

După ce discutară un timp oarecare, Molnar se întoarse înconjurat de o trupă de țărani, în frunte cu vice căpitanul Giurgiu Marcu din Crișior — pe care îl designă căpitanul Crișan — la Brad, unde luă în scris toate plângerile și cererile țăranilor din Zarand, așa după cum îi dictase Giurgiu Marcu. Aceste plângeri erau identice cu acele pe cari le luase vicecolonelul Schultz pe dealul comunei Tibru dela românii din munții Abrudului, doar zărandenii mai adăugară atât, ca în viitor lor să li se dea numai funcționari germani, unguri însă nici decum mai mult.

Actul acesta a fost făcut și cetit în fața unei mulțime mare de popor, și semnat de vicecăpitanul Giurgiu Marcu, și încă 4 țărani precum și de 7 preoți din Zarand, fiind apoi înaintat guvernului din Sibiu de către funcționarul Molnar.

Cele mai importante servicii referitor la înăbușirea revoluției le aduseră episcopii români.

În acest timp în fruntea bisericii din Transilvania se afla episcopul Ghedeon Nichitiți care numai de curând venise din Croația. adus fiind de către guvernul din Viena, și care pentru poziția sa înaltă mulțumi guvernului prin aceea că-și puse imediat în serviciul politicii toată autoritatea sa bisericăască.

(Va urma)

Câteva sfaturi pt. țărani

Despre economie

Ce folosește a dori și a aștepta timpuri mai bune? Schimbați-vă voi și se vor schimba și timpurile. Fără osteneală nimic nu se câștigă! Cine are meserie are și avere, după cum zice proverbul: „Meseria plătește cât o moșie” sau „Meștesugul la om e brățară de aur”, și cine are funcțiune, are o însărcinare de încredere; însă și meseriașul și funcționarul trebuie să muncească și să se ostenească dacă vor să nu-și piardă cinstea, omenia și averea. Cel ce lucrează, tot d'auna câștigă pâinea, după cum zice proverbul: „Omul muncitor, de pâine nu duce dor”. Foamea se uită în casa omului muncitor; însă în casă nu îndrăznește să intre. Bărbăția e mama norocului, și celui muncitor Dumnezeu îi dă de toate. Lucrează azi, că mâine nu știi ce te așteaptă; unul azi, face mai mult de cât, doi, mâine. Apucă lucrul bărbătesc, dar nu uită că numai singură bărbăția nu e de ajuns, căci trebuie să fim și cu ochii la lucru, și afară de asta să nu ne lăsăm în nădejdea

altora, căci: „ochiul stăpânului îngrașă via”. deci, dacă vrei ca lucrul tău să se facă bine și cu spor, apoi du-te tu la lucru.

Nu părăsi nici odată lucrul tău și nici el nu te va părăsi. Cine vrea să se înavuțească după urma plugului, singur el trebuie să se fie-de coarnele lui. Ochiul domnului face mai mult de cât amândouă mâinile. Vă aduceți aminte de povestea cutiei făcătoare de minuni? Să v'o mai reamintesc. Unei mame de familie nu-i mergea bine economia casei, și averea i se împuțină din zi în zi. Nu departe, într'o poiană din pădure, trăia un călugăr; la aceasta se duse femeea, îi povesti amărâta sa stare și sfârși zicând: „Nu e lucru curat în casa mea, învață-mă părinte ce să fac?”

Călugărul, om sfânt, însă pățit, îi dete o cutiuță sigilată și înmânându-i-o îi zise: „Vezi cutioară aceasta! un an întreg s'o porți, de trei ori ziua și noaptea prin bucătărie, prin celar, prin grajd și prin toate unghiurile casei tale și bun e Dumnezeu, economia îți va merge mai bine”.

Femeea avu mare încredere în cutoara călugărului și a purtat-o cu sfințenie prin tot

cuprinsul casei, întocmai cum o sfătuisese călugărul.

În ziua d'întăiu, când a intrat în celar, dădu peste un servitor care scotea pe furis o cană cu vin. Mergând noaptea târziu în bucătărie, găsește pe servitoare cocându-și plăcinte. În coșar mergând, găsește vacile îngropate în gunoii și fără nutreț, caii neșesălați și înaintea lor numai niște ogrinii; de fin nici pomeneală. Purtând ast-fel cutia, tot-d'auna afla câte ceva de îndreptat.

După ce trecu anul se duse cu cutioară la călugăr, și plină de bucurie, zise: Părinte, acum toate-mi merg mai bine. Te rog, să mi-o mai lași un an; lucru mare e într'însa.

Atunci, călugărul deschise cutoara. Ce să vezi într'însa? Numai un mic bilețel pe care era scris vorbele: „Ochiul stăpânului păstrează averea”.

Învățați din istoria aceasta a fi cu ochii în patru după lucrurile voastre!

De multe ori o mică greșală are mari și triste urmări. Un culu de la potcoavă zicem că nu e lucru mare; însă pentru un culu se

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

DUȘMANII

(Continuare)

8. Viermii prunelor

Viermele prunelor este un fluture de noapte. Zboară prin luna Iulie. El are aripioarele dinainte în trei colțuri și sunt de culoare cenușie-brună. Iar dinapoi sunt ceva mai brune și au niște dungii ce bat în galben.

Femeiușca așează câte un ou, pe prunele ce nu sunt încă bine coapte. Din ouă ies omizile (viermii) cari intră în lăuntru fructelor și își fac un culcuș aproape de locul unde se împreună fructul cu codița.

Viermele prunelor este lung de 12 mm. cu capul negru-bruniu, cu spatele roșietec, cu pânțele alb și cu peri rari pe corp. El trăiește în prună din Iulie până în Septembrie, hrănindu-se cu miezul lor.

Prunele viermănoase se coc mai iute ca celalalte și cad pe pământ. Viermele iese atunci din prună, intră în pământ, unde își face o gogoășe. În lăuntru gogoășei stă până primăvara, când se schimbă în păpușe, apoi în fluture.

Mijloace de luptă

1. Culegerea prunelor viermănoase în fiecare zi.

2. Se leagă în jurul trunchiului prunului niște benzi de hârtie încrețită. Viermii se adăpostesc în încrețiturile acestei hârtii. Adunăm hârtiile și le punem pe foc, împreună cu viermii ce se găesc în ele.

9. Viermele lemnului

De foarte multe ori tulpina merilor și perilor sunt găurite de o omidă cărnoasă, albă gălbuie, cu mici unflături păroase pe trup, lungă de vre-o 8 cm. Omidă trăește mai ales în trunchiurile și ramurile tinere ale merilor și perilor. Afară nu se vede decât o gaură mică, dar în lăuntru sapă niște șențulețe foarte

pomilor roditori

șiret plănuite. Aceste șențulețe o iau mai întâi în sus, apoi în jos și pe urmă de jur împrejurului tulpinii pomului, întocmai ca o spirală (ca un arc dela divan). Trunchiul slăbește foarte mult și un vânt mai tare îl rupe.

Omidă se poate descoperi ușor, căci la tulpina pomilor cad o mulțime de rozături. Când vedem astfel de rozături în jurul tulpinii pomilor, să căutăm cu deamănuntul și găsim gaura prin care a intrat viermele mărului în lăuntru. Cu ajutorul unei bucăți de sârmă (drot) îl putem scoate sau omori. Să băgăm apoi în gaură puțină vată înmuiată în benzină sau terebentină (terpentină).

Putem să omorim viermele și cu fum de pucioasă, pe care-l băgăm în gaură și astupăm apoi gaura cu pământ galben sau cu balebă de vacă.

Un alt vierme care pricinuește la pomi pagube asemănătoare cu acesta este *Zenusa aesculi* (nume dat de învâțați). El se combate în același fel.

10. Purecele lănos

Purecele lănos a fost adus din America deodată cu filoxera, gonguța aceea care a pustiit viile din toată Europa. El trăește numai pe meri, mai ales pe cei de pe fundul văilor și de pe câmpie. La început se ivește numai pe ramurile tinere, sau în crepăturile scoarței. Este o gonguță (vierme) mică, lungă de vre-o 2-5 mm. și lată de 1-5 mm. de culoare cafenie închisă, cu partea dinapoi a corpului mai lată decât cea dinainte. Purecele lănos țese niște firsoare albe de ceară, lungi și subțiri, cu cari se învelește corpul în așa fel, încât pare acoperit cu lână, din care pricină i se și zice purece lănos. Se cunoaște ușor după pufușorul acesta alb. Dacă-l strivim iese din el o culoare roșie, asemănătoare sângelui.

Ei trăiesc foarte mulți la un loc. Cu ajutorul trompelor (ciocurilor) ei înțepă pelița scoarței și sug seva (mâzga) pomilor. În locul unde a fost înțepat, pomul face o modelcă, apoi coaja creapă. Pe măsură ce purecii se înmulțesc, se întind pe ramurile mai bătrâne, pe trunchiu și chiar pe rădăcini, făcând peste tot asemenea umflături. După câțiva ani dela atac, pomii sunt așa de slăbiți, încât se usuca și mor. Câteodată purecii lănoși fac pe meri niște răni deschise așa de mari, încât poți băga în ele pumnul.

Purecii lănoși se înmulțesc foarte iute. Felul lor de înmulțire nu este același în America și la noi. Să vedem întâi cum se înmulțesc în America.

Femeiușca, după împerechere, așează toamna ouăle în crepăturile scoarței de ulm american. Din ouă ies primăvara purecii. Aceștia se suie pe vârful pomilor și nasc acolo de cale feciorelnică, (adecă fără să se împerecheze), pui, care n'au aripi și care sunt toate femeiuști. La rândul lor, aceste femeiuști nasc al treilea rând de pureci, de astădată cu aripi. Cu ajutorul aripilor, ei zboară de pe ulm pe măr, din care cauză li s'a dat numele de „migranții de primăvară“. Ajunși pe măr dau naștere la a 4-a și a 5-a generație (rând), apoi la a 6-a. O parte din generația șasea au aripi și se înapoiază pe ulmul american, unde așează ouă. O altă parte trăește mai departe în crepăturile scoarței mărului până primăvara.

La noi, unde nu crește ulmul american, purecele lănos nu se înmulțește la fel ca în America. La noi, el iernează în stare adultă pe măr. Primăvara se înmulțește fără împerechere. Prin luna Mai se ivește un rând de pureci cu aripi. Aceștia au chemarea de-a trece de pe un pom pe altul. În Septembrie, iar se ivesc pureci cu aripi, cari fac ouă, dar din ouăle acestea nu se nasc alți pureci, fiindcă le strică gerul.

Purecele lănos nu atacă deopotrivă toate soiurile de meri. Merii Parauriu și Colire alb sunt cei mai atacați.

plerde potcoava, și pierdându-se aceasta, calul poate să cimpăvească ori să șchoiape, și din această pricină cât nu pierdem sau ce nenorocire nu ni se poate întâmpla? *Păstrarea* e lucru mare. Nu știm păstra? pierdem repede tot ce agonisim. Bucătăria grasă face testamentul slab. Precum vine, așa se duce, dacă nu știm păstra ceea-ce agonisim.

De când bărbații și-au lepădat hainele făcute pin lina oilor și opincele și-au început a îmbrăca țoalele ce ne vin de la străini, arse, putrede și plătite scump; și de când femeile noastre nu mai poartă cămăși lucrate de mâinile lor și fuste, făcute din in și lână oilor, și-au început a purta stamba putredă ce i-o vinde jidanul și alți străini ce se hrănesc ca lipitorile în țara noastră, de atunci sărăcia a găsit loc după soba noastră. De când rachiul nu poate lipsi din casa noastră, de când, cărcumele sânt Dumineca plin de oameni beți, iar bisericile goale; de când jocul de cărți a luat locul hărniciei de altă dată; de când femeile au părăsit furca și răsboiul, de când unor femei le place a umbra de ici colea purtând poșta satului în loc să-și vază de co-

pilași și de gospodăria casei; de când multe s'au făcut cocoane, — de și n'au mălaiu să pue în căldare; — de atunci multe averi s'au pierdut; și doar averea se pierde lesne și se face foarte greu.

Mai lăsați-vă de *lucrul* cel nebunesc și nu veți mai avea a vă plânge în casele voastre de atâta ȝipsă. A întreține o netunie costă mai mulți bani de cât a-i crește doi copii. Puținul, dacă îl repeți de mai multe ori, face mult. Păziți-vă de cheltuețele dese, fie ele cât de mici. O spărtură foarte mică, confundă o corabie mare, și bucatele cele bune, îți pun ștreangul în grumaz. Sînt unii oameni, cari răbdă de foame și i-au pâinea dela gura copiilor numai ca să-și poate cumpăra lucruri de *lucru*, fără de cari ar putea foarte bine trăi. Apoi nu avem dreptul a zice, că am ajuns timpuri când avem mai multe *trebuițe* meșteșugite, de cât *firești*?

Să băgăm bine de seamă: mîncarea, băutura, hainele și locuința, ne sânt *trebuițioase*. Da! Nicăeri însă nu zice că trebuie să mîncăm numai fripturi, și plăcinte, cum și alte scumpeturi, ci să mîncăm, pâine de grâu ori

de secară sau mămăligă, cartofi, varză, fasole, lapte, brînză' unt, ouă, cari sânt mîncări cu cari poate trăi omul cum se cuvine, mai adăogînd cărnurile, untura de porc și păsările. Deci îngrijească-se tot omul mai întâi să aibă porumb, grâu, etc., apoi păsări și o vacă cu lapte și un porc pentru îngrășat. Nu zice nimeni ca din când în când să nu-și i-a și câte puțină carne de vacă, când are poftă, numai să nu se ție, numai și numai cu cumpăratul.

Băutura naturală, care o căpătăm de geaba de la Dumnezeu, e apa. Cu apa ne potolim setea mai bine de cât cu rachiul — cel făcut cu esențe vătămătoare sănătăței, — tot ce nu ne trebuie e risipitor.

Să presupunem că o familie consumă zi cu zi una peste alta câte 20 lei pe rachiul, ceea-ce face într'un an 1825 de lei; să presupunem că unul din membrii acelei familii fumează, măcar de 5 lei ceea-ce vine 1825 lei într'un an. Dacă adună la un loc banii băuturi spirtoaselor, care ne bolnăvește corpul și cu ai tutunului, găsim că cel mai sărac aruncă în în vînt 3650 lei pe fie-care an ca să se și bolnăvească. Și încă această socoteală e făcută pe

Dușmanii pomilor roditori

(Continuare din pag. 4-a)

Mijloacele de luptă

Contra purecelui lănos trebuie luate două feluri de măsuri: măsuri de apărare și măsuri de nimicire.

Trebuie să ne ferim de-a aduce în grădina sau livada noastră pureci lănoși, de aceea când cumpărăm pomi ca să-i sădim, trebuie să fim cu mare bădare de semă, ca să nu fie atăcați de pureci lănoși. Dacă-i găsim atăcați, trebuie să omorim purecii cu ajutorul *sulfurei de carbon* (așa se cere). Sulfura de carbon se fabrică la Zlatna. Pentru aceasta, se pun pureții într-o cameră bine închisă, în care ardem sulfură de carbon, socotind 2 Kgr. ptr. 30 m. c. de aer. Pueții se lasă în aburii de sulfură de carbon 24 de ore.

Putem tot așa de bine să-i băgăm într-o groapă, pe care o astupăm apoi cu scânduri, iar peste scânduri punem un strat de 25—30 cm. de pământ.

Trebuie să fim cu băgare de seamă, căci sulfura de carbon se aprinde și explodează cu ușurință (ca și praful de pușcă), de aceea nu trebuie să aprindem chibrituri sau să fumăm în tot timpul lucrului.

Curățirea pomilor de mușchi și licheni, văruiul lor și ungera rănilor și a crepăturilor cu ceară de altoit, sunt tot măsuri de apărare contra purecelui lănos.

Măsurile de luptă constau în stropirea sau ungera pomilor atacați cu o zeamă omorătoare de insecte. Dau aici câteva rețete după d.d. dr. Sorin Mihălescu și Const. Măleanu.

a) Pentru stropirea de iarnă :

„Se topește 350 gr. săpun moale (verde sau negru) în apă de ploaie, caldă. După ce săpunul s'a topit, se mai adaugă apă de ploaie până se fac 10 l. de zeamă. După ce aceasta s'a răcit, se adaugă un litru de petrol. Înainte de folosire se amestecă bine.

b) Pentru stropirea de vară.

Se topește 1 Kgr. de săpun moale (negru sau verde) în 10 l. de apă de ploaie, caldă. În alt vas se topește 200 gr. sodă caustică în bulgări (carbonat de sodiu), într'un litru de spirt denaturat. Se amestecă apoi aceste două zemuuri și se adaugă un litru de zeamă de tutun de o tărie de 100 gr. la litru. Pe urmă se adaugă apă de ploaie până se capătă 100 litri din întreaga zeamă. Când nu avem apă de ploaie să se folosească apă fiartă.

Înainte de întrebuințare se amestecă bine. Cu această Zeamă se stro-

pește la începutul primăverii, când purecii se ivesc la subțioara frunzelor de pe ramurile de un an și mai târziu în vară, când ei s'au strâns în grămezi pe ramurile mai bătrâne.

Dacă purecii lănos se află pe rădăcini, aceste se descoperă la 50—60 cm. adâncime și se toarnă peste ele lapte de var. Se acoperă apoi rădăcinile cu var stins și se astupă groapa cu pământ.

În anul următor, se sapă din nou la rădăcini și se îndepărtează varul de pe ele“.

Prof. Martin Ioan

(Va urma)

Piantațiile de pomi fructiferi pe zona șoselelor

Ministerul agriculturii a trimis următoarea circulară prefecturilor :

În țările înaintate, plantațiile de pomi fructiferi făcute pe zona șoselelor, în afară de faptul că reprezintă o sursă însemnată de venituri, constituie și oglinda fidelă a stării economice și a gradului de civilizație a locuitorilor.

Într'adevăr, plantațiile de pomi roditori, înșiruite dealungul șoselelor, oferă oricărui străin, chiar dela trecerea frontierei, prima podoabă cu care o țară se poate mândri.

Preocupat de această idee, ministerul agriculturii urmărește de multă vreme această realizare.

În fiecare an, sume importante din bugetul sărac al Statului au fost destinate acestui scop.

Pentru intensificarea și îngrijirea acestor plantații s'a creat un oficiu de plantare cu sediul în Capitală, iar pe lângă fiecare prefectură existe câte o comisiune însărcinată cu îndrumarea lucrărilor și mai ales întreținerea acestor plantații.

Totuși, cu regret trebuie să constatăm că în afară de câteva județe, unde conducători și-au înțeles rostul și unde arborii sunt mai bine îngrijiți, celelalte — care constituie majoritatea — n'au dat nici o atențiune acestei chestiuni de o importanță atât de mare pentru economia țării și pentru aspectul civilizat al regiunii.

Vă rugăm să binevoiți a vă da toată osteneala pentru ca zona șoselelor să fie de astăzi înainte cât se poate de bine îngrijită, dispunând îngrădirea pomilor spre a fi feriți de vite și de oameni, scoaterea deîndată a mărăcinșurilor, extirpându-se regulat înainte de a da în floare toate buruienile, pentru a se recolta iarba zonelor șoselelor și pentru a nu

suma cea mai mică. Cu acești bani și alții pe cari tot așa îi aruncăm, ce nu am face pentru folosul casei noastre? Dacă rachiul și tutunul nu ne-ar aduce și alt rău și numai acela de a cheltui câți-va lei în vânt, totuși trebuie lăsat la o parte; însă dacă ne gândim câte rele ne mai vin după urma lor, cum sânt beția, certuri boale, focuri, omoruri, pușcări, copiii slabi și scrofuloși și câte alte mii de rele, pe cari nu-mi vin în gând a le înșira aci.

Hainele sânt trebuincioase să ne acopere corpul și să ne apere în contra frigului și în contra căldurilor. Nu de mult hainele sătenilor erau făcute din pânzeturi lucrate de femeie. Acum femeile au ajuns de cumpără cărpele stămbarilor, cari sânt scumpe și putrede; iar răsboiul l-au aruncat afară din casa lor. Nu mai țese cămăși trainice pentru ea, copii și bărbat din inul cultivat altă dată de de ei; nu mai țese fusta din lâna oilor ce le crește pe lângă casă, ci își vând puținul rod al muncii dintr'o vară pe nimic, alergă la târg unde găsește pe jupân lțic cu stambă, barchetă și materie făcută din sdrențe vechi și arse, din cari ea își face fustă, iar soțului haine. Ba

unele din fetițele plugarilor au ajuns de poartă și pâlării ca orașencele. Să lăpădam luxul, feții mei, căci această ne duce la ruină. Să căutăm a ne îngriji până mai e timp, ca nu mai pe urmă să fie prea târziu.

Prin cheltueli nebune și nesocotite muți oameni cu averi frumoase au ajuns în mare ăărăcie, ba au ajuns chiar a cerși un codru de mămăligă de la aceia pe cari ei însuși poate îi hrăneau de multe ori, dar cari prin muncă și silință s'au agonist avere. Fiți cu multă băgare de seamă și păstrați agoniseala voastră, ca numai târziu să vă căiți. Păstrarea și silința e lucru mare. Proverbul zice: „Leagă sacul când e plin, nu după ce am ajuns la fund,“ sau „dacă ei din sac și în el nu mai pui, lesne îi dai de fund.“ Mărginiți dar trebuințele voastre de timpuriu și înfrânați-vă poftele. *Păstrați și lucrați* și nu veți avea a vă plânge de vremuri grele. Cel ce nu e cumpărat se bagă în datorii și acestea îl aduc la ruină. Proverbul zice: „Cine nu e dator e destul de bogat.“

Proverbul mai zice: „Sacul gol nu stă în sus, și; mai bine țaran în picloare de cât boier în genuche“ Termenul de plată pentru datornic, vine tot-d'au-na prea curând; iar creditorul se uită mereu pe contract și pe calen-

năpădi semănăturile, preîntâmpinând astfel apariția diferitelor boli criptogamice, a căror viață o întrețin și o transmit mărăcinșurile din zona șoselelor ca și cele depe haturile dintre lanurile locuitorilor.

Pentru încurajarea acestei acțiuni, ministerul agriculturii vă va pune la dispoziție de îndată ce ne veți comunica, că ați terminat lucrările, suma de lei 5000, care împreună cu suma ce veți mai putea alocă din bugetul județului, să o întrebuințați la premiarea celor ce se vor distinge prin hărnicie și conștiinciozitate în efectuarea acestei măsuri.

Anunț.

În vara aceasta vor avea loc la Brașov *Cursuri de limbă și literatură franceză* pentru începători, mijlocii și înaintați, cursuri admirabil organizate de dl. N. Șerban, profesor universitar, și ținute de profesori veniți dela Universitățile din Franța.

Un număr de 38 studenți și studente vor sosi din Franța pentru a menține conversația în limba franceză în afară de cursuri.

Cursurile vor dura din 9 Iulie — 25 August; se poate înscrie ori cine, ori când și pentru orice durată.

Condițiile de înscriere și întreținere fiind extrem de avantajoase, aceste cursuri se recomandă călduros.

Transportul pe calea ferată se face cu 50% reducere.

Pentru ori ce informațiuni și amănunte se poate adresa la dl. inginer Gh. Minovici.

Delegatul directorului cursurilor
SABIN VESELIE
prof.

Nu e reclamă! E un adevăr!

O noutate senzațională, încălzirea cu sobe de teracotă

Cu acest nou sistem de sobe de teracotă, cu o cantitate de 10 kg. lemne, se face o încălzire suficientă pentru 24 ore.

Încălzirea se face repede și căldura se menține!

Acest sistem l'am învățat în străinătate și se poate aplica sigur chiar și la sobele vechi de teracotă.

Livrez, adică montez, în orice dimensiuni, culori și forme, sobe de teracotă, mașini de gătit, sobe semeneuri, învelirea pereților cu plăci de fayance alb sau în orice culoare.

CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE.

Primesc sobe de teracotă vechi pentru a le edifica din nou, a le transforma în altă formă, le pot mări, precum și repara.

Pentru noul sistem arătat mai sus, garantez.

În așteptarea comenzilor On. public semnez

Cu toată stima:

Ignatie Vêrtes
maestru de sobe.

Petroșeni, Str. A. Vlaicu Nr. 7.

dar. E mult mai ușor a te împotrivi la poftă cea dintâiu, de cât la toate cele ce mai urmează, și săracut care maimutează pe bogat e de răs ca și broasca care s'a umflat ca să se facă cât boul de mare. Ce mare nebulie e a ne îndatora pentru ca să luăm lucruri de acelea, fără de cari putem trăi. Nu luați lucruri ce nu vă pot folosi și de cari n'aveți lipsă?

O parte din ce agonisiți, puneți tot d'a-una la păstrare, adică bani la economie, că nu știți mai târziu ce timpuri vă sosesc și de nu aveți pus d'oparte ajungeți a peri de foame. Proverbul zice: „Adunați la tinerețe să aveți la bătrânețe,“ ori: „adunați bani albi pentru zile negre.“ Silițivă de eștiștiți cât se poate de mult și economisiți ce câștigați, aceasta este cât se poate de înțelept. Așa, iubiiții mei prieteni, sună învățăturile înțelepciunii și ale experienței (pățaniei). Ce e drept, experiența e o școală foarte scumpă; dar numai dintr'însa învață și nebunii câte ceva. Vai de cel ce nu învață nici din experiența proprie, și fericite de cel-ce învață din experiență și sfatul altora.

Acestea sânt, iubiiții mei prieteni, sfaturile pe cari m'am crezut dator a vi le scrie. Ele sânt scoase din scrierile altora și puțin de din observațiunile mele.

Din cărțile sateanului de
Dobre Ștefănescu

P. S. S. GRIGORIE COMȘA

Episcopul Aradului, vorbește gazetei noastre „ZARANDUL”

(Continuare din pag. 1-a).

că odată pe an vin învățători, odată, „Astra” într'un sat ca să culturalizeze, aici trebuie o acțiune mai complectă, mai vastă pentru fiecare sat; cursurile pentru adulți, cursuri igienice pentru mame, cursuri agricole pentru plugari și alte mijloace pot fi aducătoare de mult folos.

Trebuie să învățăm pe țaran să prețuiască valoarea muncii de orice fel, iar nu numai să caute a face pe fiul să: „domn”, adică slujbaș, sau medic, inginer, etc.

Țaranului trebuie să i-l spui toate sub aspectul concepției creștine, el trebuie bunăoară să știe că și Mântuitorul putea să fie profesor învățat, plugar, industriaș, om bogat, om puternic, dar a ales meșteșugul de tâmplar, pentru că pe aceia vreme munca de meșteșugar, munca manuală, era disprețuită.

Munca aceasta prin Hristos s'a înalțat și a dispărut starea cea rea, care și azi să păstrează în India unde munca aceasta este aproape cea din urmă.

Cât privește Biserica, ea are statute pentru casele culturale din întreaga Mitropolia ardeleană, iar pentru episcopia Aradului este în curs de pregătire un program de muncă sistematică.

Noi vrem ridicarea poporului, cum a făcut un preot în eom. Rădășeni, ca oamenii să lase certurile, ca cei cu dare de mână să țină pe cei săraci și neputincioși, căci unde oamenii să ceartă acolo nu-i cultură adevărată, iar unde unii sunt bogați iar alții gem de mizerie încă nu-i cultură, ci exploatarea a unuia prin altul.

Voim sate, unde țaranii să plătească taxe pentru foi și cărți bune, ori în direcția această mult poate scrie o foaie”.

III.

In ce grad de corelație ați aflat cele două focare cultural-religioase (Biserica și școala) în vizitele canonice a P. S. Voastre?

„Biserica și școala sunt animate de același idealuri, dar ele nu cooperează siste-

matic la difuzarea culturii în popor. Nu ajunge că preoții asistă la cercurile învățătorești și dascăli la celea preoțești. Ne trebuie un program de colaborare sistematică, pe care nu-l pot schița aici. Dar constat că și preoții și dascălii sunt animați de duhul colaborării în scopul unei culturi religioase, care să imuni-zeze satele de primejdia indiferentismului religios și a ateismului”.

IV.

Sectele. Sunt ele numai un pericol al culturii sau și un pericol național-patriote. Remedii.

„In broșura mea: Primejdia sectelor religioase pentru Statele naționale”. (1931) am arătat că sectarismul mai întâi pentru stat este periculos. Unde nu toți sătenii asistă la aceeași slujbă, nu mai au aceeași horă și același cântece, acolo încep sirenele distrămării. În Rusia înainte de războiu 15% ale populației erau trecuți la sectarism. Doctrinile sectare înțelese în sens comunist a fost un razim al comunismului.

La Arad poporul cunoaște pe sectari și începe să-i evite, iar revenirile sunt frecvente. Contaminarea e gravă, căci bapismul aci există de 70 de ani.

Noi nădăduim mult de la intelectuali. De la ei se cere o viață mai activă, în spirit evanghelic, ca poporul să ia pildă și multe rele se vor îndrepta, iar sectarii vor reveni.

Ne trebuie o pleiadă de creștini buni și de luptători vrednici care să fie stăvilarii tuturor relelor. Ne trebuie un tineret intelectual creștin și naționalist și vom birui.

Doresc gazetei „Zarandul” să aibă cât mai mare rol în îndrumarea satelor, iar redactorilor ei le împărtășesc binecuvântările mele arhieresti.

† GRIGORIE
Episcop.

Curiozități

Cea mai veche bibliotecă

Eruditul profesor American Hilprecht, a descoperit în cea mai veche capitala a babilonenilor: Nippur, o bibliotecă antică.

Această bibliotecă constă din 30 volume și e de 2500 ani (adică de peste 590 ani înainte de Hristos).

Cărțile sunt scrise pe tablete argilă, cu litere în formă de cuie.

Savantul profesor american a reușit să descopere un act interesant de cultură veche. Acea bibliotecă este azi mare avut cultural și tot odată și o curiozitate.

Vă rugăm plătiți abonamentul la radio.

Of. P.T.T. Brad.

Glume

Patron isteț

Domnule, cum se face că toți lucrătorii d-tale se numesc „Pavelescu“?!...

„Îi numesc înadins astfel, căci atunci când strig: „Pavelescu“ nu sta, nu fii lenes, lucrează etc. atunci toți lucrează“...

Doică sigură și pricepută

Mama: Vai! Pentru D-zeu, cum îți copilul, bagă deseamă că-l scapi.

Doica: Ei Doamne și ce o să fie, că doar nu-i de porțelan...

Soț pretențios

El. — Ce fel de mâncare gătești, Lolo?

Ea. — Ah! Nu te pricep dragă. Cum poți întreba așa ceva!? Asta nu se știe, până ce mâncarea nu e gata!

Client prudent

Doctorul. — Cum stăm cu socoteala noastră?

Clientul — Bine Doctore, nu știți că mi-ați, prescris să evit orice agitație! Deci cum pot să mă gândesc la socoteala cu D-voastră...

B. Yrem.

UN INCEPUT...!

(Continuare din pagina 2-a).

notat cu note mult superioare, față de facultatea de medicină din București, pe candidații săi dorind probabil ca între doctorii care ocupau locuri prin concurs, să fie cât mai mulți absolvenți ai facultăților dela Cluj și Iași. Facultatea din București a notat cu note mult mai mici pe candidații săi. Deaceia instituirea numai a unei singure comisii la București, cu un singur juriu de examinare și cu același probe practice pe care urmează să le treacă candidații, este multă mai justă și normală.

Rămânerea pe tablou, a candidaților clasificați, timp de trei ani o găsem foarte justificată. Pentru ce? Cei reușiți la concurs și puși pe tabloul de clasificare, deși au media 16—17 — notele sunt dela zero la douăzeci, iar media de trecere este 15 — se poate întâmpla să nu obțină locuri, pentru că locurile sunt limitate și pot să fie reușiți mai mulți candidați decât aceste locuri. Deaceia este bine ca tabloul să se mențină și anul următor, și anul al doilea și chiar și anul al treilea.

În proiectul de lege inițial se prevăzuse doi ani; senatul a introdus termenul de trei ani. Găsem modificarea foarte justificată, deoarece se poate întâmpla ca chiar în anul

doilea să se adauge mulți candidați, așa în cât să nu aple locuri nici atunci și se mai poate întâmpla să treacă acești doi ani și candidații să nu fi ocupat un loc și a în acest caz să-și piardă drepturile câștigate prin concurs.

De asemenea, suprimarea drepturilor acordat internilor de spitale, la concursul sanitar, și subliniez acest concurs sanitar pentru medicina de circumscripție găsem, foarte nemerit, căci se nemulțumea prin aceasta facultate din Cluj, care nu are această instituțiune, iar de altă parte li s'a rezervat internilor de spitale drepturi mai mari decât altor concurenți, la concursurile de specialitate și spitale, unde sunt mai utile elementele, obișnuite cu viața și practica de spital.

O fericită inovațiune are proiectul de de față în introducerea Eforiilor sanitare și de ocrotire, care, dacă vor găsi oameni de suflet în localitățile respective, vor reuși să promoveze, să sprijine și să ridice o operă, pe cât de socială, pe atât de înălțătoare.

De asemenea art. 12, referitor la fondurile sanitare județene, va găsi o utilitate din ce în ce mai bună și mai echitabilă.

Aplauze pe banca majoritarilor.

Sâmbătă, 14 Iulie a. c., la ora 9 seara, va avea loc în sala Casinei Române din Brad, reprezentația dată de „Societatea Academică a Studenților Universitari din Cluj” cu piesa: „Unuchiul din Provincie”, comedie bufă-muzicală.

Rugăm și cu această ocazie On. public să acorde întregul său sprijin Studențimei noastre și să participe în număr cât mai mare

Primirea elevilor surdo-muți în institutul din Timișoara

În institutul de surdo-muți din Timișoara se primesc elevi surdo-muți, în etate 7—9 ani; părinții, care au copii surdo-muți, sunt rugați să înainteze cererile pentru primire până la 20 August a. c. Direcțiunei acestui așezământ Str. Doja Nr. 15 Timișoara, împreună cu următoarele acte: Extras de naștere, Certificat de cetățenie română, Certificat medical, și în caz dacă nu dispune de avere, Certificat de Paupertate vizat de percepție. Acei ce sunt lipsiți de mijloace materiale, pe baza certificatului de paupertate vor fi primiți bursieri.

DIRECȚIUNEA.

De vânzare

un corp de case compus din:

Prăvălie la drum, 10 camere, 2 bucătării, pivniță 10 m., 2 șoproane mari, un grajd, 2 fântâni în curte, grădina frumoasă.

Doritorii se vor adresa la:

TEOFIL RADOVICI, Str. Gării, Brad.

(In curte).

Știri din Zarand

— Suntem informați că în 13, 14 și 15 Iulie c. d. ministru Manolescu-Strunga va vizita Județul și comuna noastră.

Rostul vizitei d. ministru e de a rezolva pe loc chestiunile agrare rămase în litigiu, dela reforma agrară. (Păduri, pășuni și colonizări).

— În curând vor începe lucrările pentru construirea celor patru localuri de școală din plășile: Brad și Avram Iancu.

Suma de 1.200.000 (un milion două sute de mii) ridicată dela ministerul industriei și comerțului (fonduri culturale) este deja în posesiunea prefecturei județului nostru.

— 1 Iulie 1934 — în com. Tebea au fost alegerile comunale. Rezultatul:

A fost ales primar d. Petru Tisu. Ajutor de primar, Petru Oprea I. Adam. Comisia de verificare: dnii 1. Dragoș Lazar, 2. Jude Adam 3. Jude Ion, 4. Jurca Romul, 5. Zeru Nicolae a Linii.

— În urma ploilor bune în Zarand s'a îmbunătățit mult starea sămănăturilor, grăul e rar dar frumos; porumbul promite mult.